

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

9. april 2014*

»Direktiv 2007/64/EF — betalingstjenester — artikel 4, nr. 23) — begrebet »betalingsinstrument« — overførselsordrer via netbank og ved anvisning i papirform — artikel 52, stk. 3 — betalingsmodtagerens ret til at opkræve et gebyr hos betaleren for brugen af et betalingsinstrument — medlemsstaternes beføjelse til at udstede et generelt forbud — kontrakt mellem en mobiltelefonoperatør og privatpersoner«

I sag C-616/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberster Gerichtshof (Østrig) ved afgørelse af 8. november 2011, indgået til Domstolen den 30. november 2011, i sagen:

T-Mobile Austria GmbH

mod

Verein für Konsumenteninformation,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby og C. Vajda (refererende dommer),

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. september 2013,

efter at der er afgivet indlæg af:

- T-Mobile Austria GmbH ved Rechtsanwalt A. Egger
- Verein für Konsumenteninformation ved Rechtsanwalt S. Langer
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer og P. Cede, som befuldmægtigede
- den tyske regering ved T. Henze, J. Möller og J. Kemper, som befuldmægtigede

* Processprog: tysk.

- den franske regering ved G. de Bergues og N. Rouam, som befuldmægtigede
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato S. Varone
- den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og L. Bigotte Chorão, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved K.-P. Wojcik, J. Rius, M. Noll-Ehlers og C. Vignon, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 24. oktober 2013,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 52, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF (EUT L 319, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet inden for rammerne af en sag mellem Verein für Konsumenteninformation (forbrugeroplysningsorganisation, herefter »Verein«) og T-Mobile Austria GmbH (herefter »T-Mobile Austria«) vedrørende sidstnævntes prispraksis bestående i opkrævning af gebyr hos dennes kunder ved betalinger foretaget via netbank eller ved anvisning i papirform.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 I afsnit I i direktiv 2007/64, der bærer overskriften »Formål, anvendelsesområde og definitioner«, bestemmer direktivets artikel 1, der bærer overskriften »Formål«:

»1. Dette direktiv fastlægger regler for medlemsstaternes sontring mellem følgende seks kategorier af udbydere af betalingstjenester:

[...]

2. Dette direktiv fastsætter endvidere regler for gennemsigtighed i betingelserne for og oplysningskravene til betalingstjenester og betalingstjenestebrugeres og betalingstjenesteudbyderes respektive rettigheder og forpligtelser hvad angår ydelse af betalingstjenester som fast beskæftigelse eller forretningsaktivitet.«

- 4 Direktivets artikel 4, som har overskriften »Definitioner«, fastsætter:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

- 3) »betalingstjeneste«: de forretningsaktiviteter, som er anført i bilaget

[...]

- 7) »betaler«: en fysisk eller juridisk person, der er indehaver af en betalingskonto og tillader en betalingsordre fra denne betalingskonto, eller, hvis der ikke er nogen betalingskonto, en fysisk eller juridisk person, der udsteder en betalingsordre
- 8) »betalingsmodtager«: en fysisk eller juridisk person, som er den tiltænkte modtager af de midler, der indgår i en betalingstransaktion
- 9) »udbyder af betalingstjenester«: selskaber som omhandlet i artikel 1, stk. 1, samt juridiske og fysiske personer, der drager fordel af undtagelserne i artikel 26
- 10) »bruger af betalingstjenester«: en fysisk eller juridisk person, som bruger en betalingstjeneste enten som betaler eller som betalingsmodtager eller begge dele

[...]

- 16) »betalingsordre«: enhver instruktion fra en betaler eller en betalingsmodtager til en udbyder af betalingstjenester om at gennemføre en betalingstransaktion

[...]

- 19) »autentificering«: en procedure, der giver udbyderen af betalingstjenester mulighed for at verificere anvendelsen af et specifikt betalingsinstrument, herunder dets personaliserede sikkerhedsfeatures

[...]

- 23) »betalingsinstrument«: enhver form for personaliseret instrument og/eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren af betalingstjenester bruger for at initiere en betalingsordre

[...]«

- 5 I nævnte direktivs afsnit IV vedrørende rettigheder og forpligtelser i forbindelse med udbud og brug af betalingstjenester bestemmer direktivets artikel 52, der bærer overskriften »Gældende gebyrer«, i stk. 3:

»Udbyderen af betalingstjenester må ikke hindre betalingsmodtageren i at opkræve et gebyr hos betaleren for brugen af det pågældende betalingsinstrument eller tilbyde den pågældende en rabat. Medlemsstaterne kan dog forbyde eller begrænse retten til opkrævning af gebyr under hensyntagen til behovet for at øge konkurrencen og fremme brugen af effektive betalingsinstrumenter.«

- 6 42. betragtning til direktiv 2007/64, der vedrører rækkevidden af dette direktivs artikel 52, stk. 3, er affattet således:

»For at fremme gennemsigtigheden og konkurrencen bør udbyderen af tjenesteydelser ikke forhindre betalingsmodtageren i at opkræve et gebyr fra betaleren for et specifikt betalingsinstrument. Mens betalingsmodtageren frit skal kunne opkræve gebyrer for brugen af visse betalingsinstrumenter, kan medlemsstaterne beslutte, om de vil forbyde eller begrænse en sådan praksis, når dette efter deres opfattelse er berettiget i betragtning af urimelig prisfastsættelse eller prisfastsættelse, der kan have en negativ indvirkning på brugen af visse betalingsinstrumenter, idet der tages hensyn til behovet for at fremme konkurrencen og brugen af effektive betalingsinstrumenter.«

- 7 Nævnte direktivs artikel 53, der bærer overskriften »Undtagelse for betalingsinstrumenter med lav værdi og elektroniske penge«, har følgende ordlyd:

»1. Hvis der er tale om betalingsinstrumenter, der i henhold til rammeaftalen udelukkende vedrører særskilte betalingstransaktioner på højst 30 EUR, eller som enten har en beløbsgrænse på 150 EUR eller på intet tidspunkt lagrer midler på mere end 150 EUR, kan udbyderne af betalingstjenester aftale med deres brugere af betalingstjenester:

- a) at artikel 56, stk. 1, litra b), artikel 57, stk. 1, litra c) og d), samt artikel 61, stk. 4 og 5, ikke finder anvendelse, hvis betalingsinstrumentet ikke gør det muligt at spærre brugen heraf eller forhindre dets yderligere anvendelse
- b) at artikel 59, 60 og artikel 61, stk. 1 og 2, ikke finder anvendelse, hvis betalingsinstrumentet anvendes anonymt, eller udbyderen af betalingstjenester af andre grunde, som er særlige for det givne betalingsinstrument, ikke er i stand til at bevise, at betalingstransaktionen var autoriseret
- c) at udbyderen af betalingstjenester uanset artikel 65, stk. 1, ikke skal give brugeren af betalingstjenester meddelelse om afvisning af en betalingsordre, hvis den manglende gennemførelse fremgår tydeligt af den givne sammenhæng
- d) at betaleren uanset artikel 66 ikke kan tilbagekalde betalingsordren efter at have afgivet sin betalingsordre eller meddelt sit samtykke til at gennemføre betalingstransaktionen til betalingsmodtageren
- e) at der uanset artikel 69 og 70 anvendes andre gennemførelsesperioder.

2. For så vidt angår nationale betalingstransaktioner kan medlemsstaterne eller deres kompetente myndigheder mindske eller fordoble de beløb, der er omhandlet i stk. 1. De kan forhøje dem for forudbetalte betalingsinstrumenter indtil 500 EUR.

3. Artikel 60 og 61 finder også anvendelse på elektroniske penge som defineret i artikel 1, stk. 3, litra b), i [Europa-Parlamentets og Rådets] direktiv 2000/46/EF [af 18. september 2000 om adgang til at optage og udøve virksomhed som udsteder af elektroniske penge og tilsyn med en sådan virksomhed (EFT L 275 s. 39)], medmindre betalerens udbyder af betalingstjenester ikke har mulighed for at fastfryse betalingskontoen eller spærre betalingsinstrumentet. Medlemsstaterne kan begrænse denne undtagelse til betalingskonti eller instrumenter af en nærmere angivet værdi.«

Østrigsk ret

- 8 Ifølge den forelæggende ret er direktiv 2007/64 blevet gennemført i den østrigske retsorden ved Zahlungsdienstegesetz (lov om betalingstjenester, BGBl. I, 66/2009, herefter »ZaDiG«), der trådte i kraft den 1. november 2009.
- 9 ZaDiG's § 1, der bærer overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer i stk. 1 følgende:

»Denne forbundslov fastsætter de betingelser, på hvilke fysiske og juridiske personer forretningsmæssigt kan udbyde betalingstjenester i Østrig (udbydere af betalingstjenester), og regulerer de rettigheder og forpligtelser, der gælder for udbydere og modtagere af betalingstjenester i forbindelse med betalingstjenester, der ydes til i Østrig hjemmehørende brugere af betalingstjenester eller af i Østrig hjemmehørende udbydere af betalingstjenester samt adgangen til betalingssystemerne.«

- 10 ZaDiG's § 27, der bærer overskriften »Gældende gebyrer«, gennemfører i stk. 6 artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64 i den østrigske retsorden. ZaDiG's § 27, stk. 6, bestemmer:

»Udbyderen af betalingstjenester må ikke hindre betalingsmodtageren i at tilbyde betaleren en rabat for brugen af et bestemt betalingsinstrument. Betalingsmodtageren må ikke opkræve gebyr ved betaling med et bestemt betalingsinstrument.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 11 T-Mobile Austria er en af udbyderne af mobiltelefonitjenester i Østrig. I den forbindelse indgår selskabet telekommunikationsaftaler med forbrugerne, der indeholder de almindelige forretningsbetingelser, der regelmæssigt ajourføres. I den pr. november 2009 gældende version findes følgende klausul:

»§ 23

[...]

1.2. Alle betalingsformer anses for frigørende, dog beregner vi ved betalinger via betalingsanvisning eller Telebanking et bearbejdningsgebyr – hvis størrelse retter sig efter de for Dem gældende tariffbestemmelser.«

- 12 I henhold til denne klausul beregner T-Mobile Austria 3 EUR ekstra pr. måned af de forbrugere, der anvender »Call Europe«-tariffen og vælger en betaling uden bankopkrævning eller kreditkort, hvilket bl.a. omfatter betalinger via netbank eller ved betalingsanvisning i papirform.
- 13 Verein har anlagt sag ved førsteinstansen i hovedsagen og nedlagt påstand om, at T-Mobile Austria forbydes dels at indføre den anfægtede klausul i de aftaler, som selskabet indgår med sine kunder, dels at påberåbe sig den i forbindelse med eksisterende aftaler. Til støtte for sine påstande har Verein gjort gældende, at klausulen strider mod den præceptive bestemmelse i ZaDiG's § 27, stk. 6, andet punktum.
- 14 T-Mobile Austria har påstået frifindelse og har for det første gjort gældende, at selskabet ikke er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2007/64 og ZaDiG, under henvisning til, at det ikke er udbyder af betalingstjenester, men er en mobiltelefonioperatør. Dernæst henhører en betalingsanvisning, der ikke er forsynet med personaliserede sikkerhedsfeatures, heller ikke under begrebet »betalingsinstrument« som omhandlet i direktivets artikel 4, nr. 23). Endelig er gennemførelsen af direktivets artikel 52, stk. 3, ved ZaDiG's § 27, stk. 6, andet punktum, ikke i overensstemmelse med samme direktiv, da den østrigske lovgiver har undladt at begrunde forbuddet mod opkrævning af gebyrer ved anvendelsen af bestemte betalingsinstrumenter.
- 15 Førsteinstansen gav Verein medhold på alle punkter. Denne dom blev stadfæstet i appelinstansen. Appelretten fandt, at en betalingsanvisning i papirform ikke udgjorde et betalingsinstrument som omhandlet i artikel 4, nr. 23), i direktiv 2007/64. Da direktivets artikel 52, stk. 3, dog ikke fastsætter en fuldstændig harmonisering af de pågældende retsfor skrifter, kan den nationale lovgiver udstede et generelt forbud mod opkrævning af gebyrer i lighed med det, der er udstedt i ZaDiG's § 27, stk. 6, der både omhandler betalingsinstrumenter som omhandlet i direktivet og andre betalingstransaktioner, som eksempelvis overførsler foretaget ved betalingsanvisning i papirform. I øvrigt skyldtes dette forbud hensynet til det i samme direktivs artikel 52, stk. 3, andet punktum, nævnte formål om at øge konkurrencen og fremme brugen af effektive betalingsinstrumenter.
- 16 T-Mobile Austria har iværksat »revisionsanke« til prøvelse af denne dom ved den forelæggende ret. Denne ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, har konstateret, at de under hovedsagen rejste spørgsmål kræver en fortolkning af bestemmelserne i direktiv 2007/64.

- 17 Under disse omstændigheder har Oberster Gerichtshof besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 52, stk. 3, i [...] direktiv 2007/64[...] fortolkes således, at den også skal finde anvendelse på kontraktforholdet mellem en mobiltelefonoperatør som betalingsmodtager og dennes privatkunde (forbruger) som betaler?
 - 2) Skal en af betaleren personligt underskrevet betalingsanvisning, henholdsvis en procedure for udstedelse af overførselsordrer, der hviler på en underskrevet betalingsanvisning, samt en aftalt procedure for udstedelse af overførselsordrer via netbank («Telebanking») anses for »betalingsinstrumenter« i den betydning, der forudsættes i artikel 4, nr. 23), og artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64[...]?
 - 3) Skal artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64[...] fortolkes således, at den er til hinder for anvendelse af nationale retsfor skrifter, der især uden at sondre mellem forskellige betalingsinstrumenter indeholder et generelt forbud mod, at betalingsmodtageren opkræver gebyrer?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 18 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den finder anvendelse i forbindelse med brugen af et betalingsinstrument i et kontraktforhold mellem en mobiltelefonioperatør som betalingsmodtager og dennes privatkunde som betaler.

Om formaliteten

- 19 Indledningsvis bemærkes, at Verein har fremsat en formalitetsindsigelse mod det første spørgsmål, under henvisning til, at et svar på dette ikke skulle være »nødvendigt« som omhandlet i artikel 267 TEUF, for at den forelæggende ret kan afgøre tvisten i hovedsagen.
- 20 Ifølge fast retspraksis er der formodning for, at de spørgsmål om EU-rettens fortolkning, som den nationale ret har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante. Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, hvis det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. bl.a. domme *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160, præmis 39, *van der Weerd m.fl.*, C-222/05 – C-225/05, EU:C:2007:318, præmis 22, og *Betriu Montull*, C-5/12, EU:C:2013:571, præmis 34).
- 21 I det foreliggende tilfælde fremgår det, således som generaladvokaten har anført i punkt 21-23 i forslaget til afgørelse, ikke klart, at den af den forelæggende ret ønskede fortolkning af artikel 52, stk. 3, andet punktum, i direktiv 2007/64 ikke er nødvendig med henblik på sidstnævntes afgørelse i den sag, der er indbragt for den.
- 22 I hovedsagen har Verein nemlig nedlagt påstand om, at T-Mobile Austria forbydes dels i de aftaler, som selskabet indgår med sine kunder, at indføje en klausul om opkrævning af et bearbejdningsgebyr ved betalinger ved betalingsanvisning eller via netbank, dels at påberåbe sig en sådan klausul i

forbindelse med eksisterende aftaler. Det fremgår ligeledes af forelæggelsesafgørelsen, at Verein til støtte for sin påstand har henvist til ZaDiG's § 27, stk. 6, andet punktum, som gennemfører nævnte direktivs artikel 52, stk. 3, i national ret.

- 23 Det første spørgsmål kan derfor antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 24 Artikel 52, stk. 3, første punktum, i direktiv 2007/64 bestemmer, at udbyderen af betalingstjenester ikke må hindre betalingsmodtageren i at opkræve et gebyr hos betaleren for brugen af det pågældende betalingsinstrument eller tilbyde den pågældende en rabat. Direktivets artikel 52, stk. 3, andet punktum, giver ikke desto mindre medlemsstaterne beføjelse til at forbyde eller begrænse betalingsmodtagerens ret til at opkræve et gebyr hos betaleren for brugen af det pågældende betalingsinstrument under hensyntagen til behovet for at øge konkurrencen og fremme brugen af effektive betalingsinstrumenter.
- 25 I denne henseende skal det bemærkes, at en mobiltelefonioperatør kan anses for at være en »betalingsmodtager« som omhandlet i artikel 4, nr. 8), i direktiv 2007/64, når han er den tiltænkte modtager af de midler, der indgår i en betalingstransaktion. Endvidere kan en kunde hos denne mobiltelefonioperatør anses for »betaler« som omhandlet i direktivets artikel 4, nr. 7), når han tillader en betalingsordre fra en betalingskonto, som han er indehaver af, eller når han udsteder en betalingsordre.
- 26 Det fremgår af selve ordlyden af nævnte direktivs artikel 52, stk. 3, som regulerer betalingsmodtagerens ret til at opkræve gebyr hos betaleren for brugen af et givent betalingsinstrument, at denne bestemmelse vedrører forholdet mellem betalingsmodtageren og betaleren. Det følger heraf, at den nævnte bestemmelse finder anvendelse i forbindelse med brugen af et betalingsinstrument i et kontraktforhold mellem en mobiltelefonioperatør som betalingsmodtager og dennes privatkunde som betaler, således som det er gjort gældende af Verein, den østrigske, den tyske, den franske, den italienske og den portugisiske regering samt Europa-Kommissionen.
- 27 I øvrigt ville den til medlemsstaterne overladte beføjelse i artikel 52, stk. 3, andet punktum, i direktiv 2007/64, således som generaladvokaten har anført i punkt 32 i forslaget til afgørelse, være formålsløs, såfremt den ikke kunne finde anvendelse i forholdet mellem »betalingsmodtager« og »betaler«.
- 28 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den finder anvendelse i forbindelse med brugen af et betalingsinstrument i et kontraktforhold mellem en mobiltelefonioperatør som betalingsmodtager og dennes privatkunde som betaler.

Det andet spørgsmål

- 29 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, nr. 23), i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at dels en af betaleren personligt underskrevet betalingsanvisning, henholdsvis en procedure for udstedelse af overførselsordrer, der hviler på en sådan betalingsanvisning, dels en procedure for udstedelse af overførselsordrer via netbank, skal anses for betalingsinstrumenter som omhandlet i denne bestemmelse.
- 30 Af ordlyden af dette direktivs artikel 4, nr. 23), følger det, at et betalingsinstrument omfatter »enhver form for personaliseret instrument og/eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren af betalingstjenester bruger for at initiere en betalingsordre«.

- 31 Indledningsvis skal det bemærkes, at der findes en vis uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner af denne bestemmelse, således som generaladvokaten har anført i punkt 36 i forslaget til afgørelse. Ganske vist beskriver adjektivet »personaliseret« syntagmet »tout dispositif« (»enhver form for [...] instrument«) i alle sprogversionerne. I den franske version (»tout dispositif personnalisé et/ou ensemble de procédures«), der stemmer overens med bl.a. den spanske, den italienske, den ungarske, den portugisiske og den rumænske version, beskriver adjektivet (»personnalisé«) (»personaliseret«) imidlertid ikke syntagmet »ensemble de procédures« (»sæt af procedurer«). Modsat i den tyske version (»jedes personalisierte Instrument und/oder jeden personalisierten Verfahrensablauf«), hvor adjektivet »personaliseret« beskriver syntagmet »sæt af procedurer«. Den engelske version (»any personalised device(s) and/or set of procedures«), som bl.a. stemmer overens med den danske, den græske, den hollandske, den finske og den svenske udgave, kan fortolkes på begge måder.
- 32 Det følger af fast retspraksis, at de EU-retlige bestemmelser skal fortolkes og anvendes ensartet i lyset af de versioner, der er udfærdiget på alle EU-sprog. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner af en EU-bestemmelse skal den pågældende bestemmelse fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er led i (jf. bl.a. domme *Bark*, C-89/12, EU:C:2013:276, præmis 40, og *Kommissionen mod Finland*, C-309/11, EU:C:2013:610, præmis 49).
- 33 I denne henseende har *Verein*, den østrigske, den tyske og den franske regering samt Kommissionen med rette anført, at for at kunne anses for personaliseret, skal et betalingsinstrument give udbyderen af betalingstjenester mulighed for at verificere, at betalingsordren er initieret af en bruger, der har den nødvendige tilladelse.
- 34 Som anført af den franske regering er visse af de betalingsinstrumenter, der eksplicit er omfattet af artikel 53 i direktiv 2007/64, imidlertid ikke personaliserede. Således fremgår det f.eks. af dette direktivs artikel 53, stk. 1, litra b), at visse betalingsinstrumenter anvendes anonymt, i hvilket tilfælde udbyderne af betalingstjenester ikke er forpligtede til at bevise den pågældende betalingstransaktions autentificering i det tilfælde, som er omhandlet i direktivets artikel 59.
- 35 Det følger nødvendigvis af eksistensen af et sådant ikke-personaliseret betalingsinstrument, at begrebet betalingsinstrument, som defineret i samme direktivs artikel 4, nr. 23), kan omfatte et ikke-personaliseret sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren bruger for at initiere en betalingsordre.
- 36 Det er i lyset af denne definition af begrebet betalingsinstrument som omhandlet i artikel 4, nr. 23), i direktiv 2007/64, at den forelæggende rets andet spørgsmål skal besvares.
- 37 Den forelæggende ret ønsker først oplyst, om en af betaleren personligt underskrevet betalingsanvisning, henholdsvis en procedure for udstedelse af overførselsordrer, der hviler på en sådan betalingsanvisning, udgør betalingsinstrumenter.
- 38 Som *Verein*, den østrigske, den franske, den italienske og den portugisiske regering samt Kommissionen med rette har gjort gældende, udgør udstedelsen af en overførselsordre ved en betalingsanvisning forsynet med betalerens underskrift et sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren bruger for at initiere en betalingsordre, og udgør derfor et betalingsinstrument som omhandlet i artikel 4, nr. 23), andet alternativ, i direktiv 2007/64.
- 39 I denne henseende fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at udstedelsen af en sådan pengeoverførsel generelt forudsætter, at betaleren deponerer et eksemplar af sin håndskrevne underskrift hos et kreditinstitut ved åbningen af den betalingskonto, at han anvender bestemte betalingsanvisninger, og at han anbringer sin håndskrevne underskrift på disse anvisninger. Dette

kreditinstitut kan foretage en autentificering af betalingsordren som omhandlet i nævnte direktivs artikel 4, nr. 19), ved at sammenligne den på betalingsanvisningen anbragte håndskrevne underskrift med det eksemplar af den håndskrevne underskrift, som er deponeret forinden af betaleren.

- 40 Den forelæggende ret ønsker dernæst oplyst, om en aftalt procedure for udstedelse af overførselsordrer via netbank skal anses for et betalingsinstrument.
- 41 Som Verein, den østrigske, den tyske, den franske, den italienske og den portugisiske regering samt Kommissionen har anført, udgør en udstedelse af en overførselsordre via netbank et sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren bruger for at initiere en betalingsordre, og udgør derfor et betalingsinstrument som omhandlet i artikel 4, nr. 23), andet alternativ, i direktiv 2007/64.
- 42 Det fremgår nemlig af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at en udstedelse af en overførselsordre via netbank forudsætter, at betaleren anvender diverse personaliserede koder, såsom en adgangskode, en hemmelig kode og en transaktionskode, for hvilke anvendelsen heraf er aftalt mellem kreditinstituttet og betaleren. Betalerens anvendelse af disse forskellige personaliserede koder giver kreditinstituttet mulighed for at foretage autentificeringen af betalingsordren som omhandlet i nævnte direktivs artikel 4, nr. 19).
- 43 Under disse omstændigheder er det ufornuddent at undersøge, om en procedure for udstedelse af en overførselsordre, der hviler på en underskrevet betalingsanvisning, eller om en procedure for udstedelse af overførselsordrer via netbank udgør en »form for personaliseret instrument« som omhandlet i artikel 4, nr. 23), første alternativ, i direktiv 2007/64, eftersom de udgør et »sæt af procedurer« som omhandlet i bestemmelsens andet alternativ.
- 44 Henset til samtlige ovenstående betragtninger, skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 4, nr. 23), i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at såvel en procedure for udstedelse af en overførselsordre, der hviler på en af betaleren underskrevet betalingsanvisning, som en procedure for udstedelse af overførselsordrer via netbank udgør betalingsinstrumenter som omhandlet i denne bestemmelse.

Det tredje spørgsmål

- 45 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den overlader medlemsstaterne en beføjelse til generelt at forbyde betalingsmodtagere at opkræve gebyrer hos betaleren for brugen af ethvert betalingsinstrument.
- 46 Som Verein, den østrigske, den tyske, den franske, den italienske og den portugisiske regering samt Kommissionen har anført, fremgår det af selve ordlyden af dette direktivs artikel 52, stk. 3, at den beføjelse, der er tillagt medlemsstaterne til at forbyde betalingsmodtageren at opkræve gebyr for brugen af et betalingsinstrument, kan gennemføres i forhold til en del af eller samtlige betalingsinstrumenter i brug på deres område. Bestemmelsens andet punktum begrænser nemlig ikke denne beføjelse for medlemsstaterne til brugen af et bestemt betalingsinstrument.
- 47 Selv om medlemsstaterne skal tage hensyn til behovet for at øge konkurrencen og brugen af effektive betalingsinstrumenter ved begrænsning af eller forbud mod opkrævning af gebyr for brugen af et betalingsinstrument, råder de desuden over et skøn ved gennemførelsen af den beføjelse, der er tillagt dem ved direktivets artikel 52, stk. 3, som det bl.a. fremgår af direktivets 42. betragtning.

- 48 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den overlader medlemsstaterne en beføjelse til generelt at forbyde betalingsmodtagere at opkræve gebyrer hos betaleren for brugen af ethvert betalingsinstrument, for så vidt som den nationale lovgivning i sin helhed tager hensyn til behovet for at øge konkurrencen og brugen af effektive betalingsinstrumenter, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Om begrænsning af dommens tidsmæssige virkninger

- 49 T-Mobile Austria har anmodet om en begrænsning af dommens tidsmæssige virkninger, såfremt Domstolen måtte finde, dels at proceduren for udstedelse af overførselsordrer udgør et betalingsinstrument som omhandlet i artikel 4, nr. 23), i direktiv 2007/64, dels at dette direktivs artikel 52, stk. 3, overlader medlemsstaterne en beføjelse til generelt at forbyde betalingsmodtagere at opkræve gebyrer for brugen af et betalingsinstrument.
- 50 I denne henseende skal den fortolkning, som Domstolen foretager af en EU-retlig regel under udøvelse af sin kompetence i henhold til artikel 267 TEUF, i henhold til fast retspraksis belyse og præcisere betydningen og rækkevidden af den pågældende regel, således som den skal forstås og anvendes, henholdsvis burde have været forstået og anvendt fra sin ikrafttræden. Heraf følger, at den således fortolkede regel kan og skal anvendes af domstolene i forbindelse med retsforhold, der er stiftet og består, før der afsiges dom vedrørende fortolkningsanmodningen, såfremt betingelserne for at anlægge sag ved de kompetente retter om anvendelsen af den nævnte regel i øvrigt er opfyldt (jf. bl.a. dom RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180. præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).
- 51 Endvidere udgør en begrænsning af en doms tidsmæssige virkninger i henhold til fast retspraksis en ekstraordinær foranstaltning, der forudsætter, at der er risiko for alvorlige økonomiske følgevirkninger, navnlig fordi der er stiftet mange retsforhold i god tro i henhold til de pågældende retsforskrifter, som blev anset for at være lovligt i kraft, og fordi det fremgik, at borgerne og de nationale myndigheder var blevet tilskyndet til at følge en adfærd, som ikke var i overensstemmelse med EU-retten, på grund af en objektiv og betydelig usikkerhed vedrørende de EU-retlige bestemmelsers rækkevidde, en usikkerhed, som de øvrige medlemsstater eller Kommissionen eventuelt selv havde bidraget til med den af dem fulgte adfærd (jf. bl.a. dom Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 I denne henseende skal det fastslås, at borgerne og de nationale myndigheder ikke er blevet tilskyndet til at følge en adfærd, som ikke er i overensstemmelse med EU-retten, da den i hovedsagen gældende østrigske lovgivning korrekt havde gennemført de relevante bestemmelser i direktiv 2007/64.
- 53 I øvrigt skal det bemærkes, at T-Mobile Austria, således som generaladvokaten har anført i punkt 98 i forslaget til afgørelse, kun har henvist til »betydelige økonomiske følger« for virksomhederne i telekommunikationssektoren inden for EU, uden i denne henseende at fremlægge beviser eller præcise oplysninger. På denne baggrund er det ikke godtgjort, at der foreligger en risiko for alvorlige økonomiske følgevirkninger (jf. i denne retning dom Endress, EU:C:2013:864, præmis 37).
- 54 Følgelig er der ikke grundlag for at begrænse de tidsmæssige virkninger af denne dom.

Sagens omkostninger

- 55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 52, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF skal fortolkes således, at den finder anvendelse i forbindelse med brugen af et betalingsinstrument i et kontraktforhold mellem en mobiltelefonoperatør som betalingsmodtager og dennes privatkunde som betaler.
- 2) Artikel 4, nr. 23), i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at såvel en procedure for udstedelse af en overførselsordre, der hviler på en af betaleren underskrevet betalingsanvisning, som en procedure for udstedelse af overførselsordrer via netbank udgør betalingsinstrumenter som omhandlet i denne bestemmelse.
- 3) Artikel 52, stk. 3, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den overlader medlemsstaterne en beføjelse til generelt at forbyde betalingsmodtagere at opkræve gebyrer hos betaleren for brugen af ethvert betalingsinstrument, for så vidt som den nationale lovgivning i sin helhed tager hensyn til behovet for at øge konkurrencen og brugen af effektive betalingsinstrumenter, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter